

MIĘDZYKARODOWA KONFERENCJA

DYSLEKSJA W WIEKU DOROSŁYM

Sprawozdanie

Międzynarodowa konferencja pt. **Dysleksja w wieku dorosłym**, zorganizowana w **Gdańsku 28-29 listopada 2009** przez Instytut Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego oraz Polskie Towarzystwo Dysleksji odbyła się pod patronatem Pani Minister Edukacji Narodowej oraz Pani Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Obrady miały miejsce w siedzibie Wydziału Nauk Społecznych – nowym, olśniewającej urody budynku Uniwersytetu Gdańskiego. Uroczystość otwarcia zaszczyliła obecnością Pani Minister Katarzyna Hall. Swoją wypowiedzią potwierdziła głębokie zaangażowanie w problematykę wspierania rozwoju i kształcenia uczniów, także tych dorosłych. Korzystając z okazji spotkania Pani Minister zaprosiła uczestników konferencji jako osoby związane z kształceniem w charakterze specjalistów lub rodziców dzieci uczących się, do konsultacji i wyrażenia opinii o nowych projektach zmian systemu edukacji, jakie w najbliższym czasie się pojawiają. W ceremonii otwarcia wzięła udział Pani Wiceprezydent Miasta Gdańska Ewa Kamińska, która szczególną uwagą obejmuje problemy wspomagania rozwoju i edukacji, zwłaszcza dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a także kwestie społeczne i dlatego często gości w WNS. Pani Prorektor ds. Kształcenia prof. zw. dr hab. Maria Mendel dokonała formalnego otwarcia konferencji. W słowach skierowanych do jej uczestników wyraziła troskę o adekwatne kształcenie studentów, ukierunkowane na jednostkę, a więc uwzględniające indywidualną osobowość. Jako gospodarz Wydziału Nauk Społecznych wystąpiła Pani Dziekan prof. UG dr hab. Beata Pastwa – Wojciechowska. Zebranych powitała Pani Dyrektor Instytutu Psychologii prof. UG dr hab. Hanna Brycz. Przewodnicząca Polskiego Towarzystwa Dysleksji, Renata Czabaj czuwała nad organizacją konferencji jako współorganizator, a także była autorką wystąpienia. Konferencja została zorganizowana z inicjatywy prof. zw. dr hab. Marty Bogdanowicz założycielki Polskiego Towarzystwa Dysleksji, honorowej przewodniczącej PTD oraz Komitetu Naukowego tej konferencji. Spotkali się na niej naukowcy, profesjonalści i studenci, a także osoby z problemem dysleksji. W konferencji uczestniczyło około 300 osób, w tym wykładowcy:

- goście z zagranicy (8 wykładowców z 5 krajów):** prof. David Pollak (UK), prof. Angela Fawcett (UK), dr M. Szczerbiński (UK), Bernard Quinn (UK), dr Pavla Cimlerova (Rep.Czeska), dr Reda Gedutiene (Litwa), dr Bożena Wszeborowska (Gibraltar, UK), Iwona Pikora (Luxemburg),
- pełnomocnicy rektorów** ds. studentów niepełnosprawnych z wyższych uczelni,
- nauczyciele akademicy i studenci** uczelni wyższych,
- profesjonaliści:** psychologowie, pedagodzy, nauczyciele terapeuci, logopedzi,
- dorośli z dysleksją, rodzice dzieci dyslektycznych** - członkowie PTD.

Misją konferencji było ukazanie nowej problematyki dysleksji u osób dorosłych szerzenie wiedzy i dzielenie się dobrymi doświadczeniami, ze szczególnym uwzględnieniem funkcjonowania i praw studentów z dysleksją na uczelniach wyższych, w Polsce i zagranicą. W ramach realizacji tych zamierzeń, podczas dwudniowej konferencji, odbyło się 15 wykładów plenarnych (wykłady w j. angielskim były tłumaczone symultanicznie), dwie sesje obejmujące 13 warsztatów tematycznych (przewodnicząca - dr Magdalena Chrzan), sesja plakatowa z 10 plakatami, których autorzy wzięli udział w konkursie z nagrodami

książkowymi (z wydawnictw PWN, GWP, Operon i Harmonia) (przewodnicząca - dr Alicja Giermakowska). Podczas ceremonii otwarcia konferencji prof. Marta Bogdanowicz otrzymała wiele gratulacji z okazji 40 lecia pracy naukowej, w tym również od Pani Minister Katarzyny Hall. Macierzysta uczelnia uhonorowała ją Medalem Uniwersytetu Gdańskiego.

Wartościowym rezultatem tego spotkania była wymiana poglądów na temat problemów z uczeniem się i studiowaniem osób dorosłych z dysleksją, co w rezultacie może przyczynić się do wypracowania modelu wspomagania studentów z dysleksją w toku studiów. Temu celowi służyły dwa specjalne panele dyskusyjne: pełnomocników rektorów ds. studentów niepełnosprawnych (prowadzony przez prof. Martę Bogdanowicz, UG) oraz panel ekspertów (prowadzony przez prof. Angelę Fawcett z Uniwersytetu w Swansea, UK).

Pierwsza dyskusja panelowa dotyczyła sytuacji studentów z dysleksją na polskich uczelniach, problemów jakich doświadczają w przebiegu kształcenia oraz możliwości udzielania im pomocy. Uczestniczyli w niej pełnomocnicy ds. studentów niepełnosprawnych z Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Zielonogórskiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Politechniki Łódzkiej oraz Dolnośląskiej Szkoły Wyższej,

W tej debacie uczestniczyła też przewodnicząca Stowarzyszenia Studentów Niepełnosprawnych UAM w Poznaniu. Wypowiedzi potwierdziły iż studenci z dysleksją w Polsce nie są dostrzegani na wyższych uczelniach, bądź ich trudności w studiowaniu są niewłaściwie interpretowane (w jednym przypadku podejrzewano u studenta nawet upośledzenie umysłowe), a specjalne potrzeby edukacyjne nie są rozumiane ani respektowane. Brakuje metod diagnozy, nie ma specjalistów, którzy mogliby udzielić pomocy tym osobom. Dyskusja niestety nie wniosła też optymistycznych wizji na najbliższą przyszłość, jakkolwiek stwierdzenie stanu rzeczy jest już początkiem działań na rzecz poprawienia aktualnej sytuacji.

Panel ekspertów był złożony z gości zagranicznych, przedstawicieli administracji polskich uczelni jak prodziekani (dr Dorota Kalka, SWPS, dr Ewa Czaplewska, PWSH) i nauczyciele akademicy (dr Jolanta Dyrda, UG; dr Teresa Wejner, WSEZ w Łodzi). Uczestniczyły w nim także dyrektorka Kolegium Miejskiego w Gdyni – Barbara Orlik oraz przedstawicielka Biura Rzecznika Praw Dziecka (dr Teresa Wejner). Eksperci przysłuchiwali się dyskusji pełnomocników, a następnie ją komentowali wnosząc własne doświadczenia i informacje o zakresie i formach pomocy udzielanej studentom z dysleksją na własnych uczelniach i w innych krajach. W zasadzie tylko przedstawiciele Wielkiej Brytanii mogli się poszczycić wieloma osiągnięciami w tej mierze, ale podkreślano, że rozwiązania te bywają lokalne, związane tylko z daną uczelnią.

Warto wspomnieć, że na konferencję przyjechała z odległych miejscowości grupa osób dorosłych z dysleksją, którzy znaleźli w internecie informacje o tym wydarzeniu. Podczas konferencji odbywali oni swoiste „konsultacje” z autorami znanymi z działalności praktycznej i publikacji. Przewodnicząca Komitetu Naukowego prof. Marta Bogdanowicz otrzymała wiele wzruszających listów od osób cierpiących na tę dolegliwość lub od ich rodzin. Kilka z nich przeczytała przed rozpoczęciem obrad, w celu zilustrowania jak bardzo poważnym może być problem dysleksji w życiu osobistym człowieka dorosłego.

Pierwszy moduł tematyczny konferencji pt. **DYSLEKSJA W DOROSŁOŚCI** (sesja I i II) zawierał, oprócz wspomnianych dyskusji panelowych, referaty gości zagranicznych (prof. Davida Pollaka, Angeli Fawcett, Bernarda Quinna oraz polskich autorów (prof.zw.dr hab. Marty Bogdanowicz, prof. zw. dr hab. Marii Pąchalskiej, dr Ireny Sorokosz, dr Karola Karasiewicza, Marty Łockiewicz, Katarzyny Bogdanowicz). Dotyczyły one deficytów rozwojowych funkcji poznawczych oraz mocnych stron funkcjonowania tych osób, ich stylów uczenia się, ale także problemów i barier jakie stwarza dysleksja u dorosłych podczas studiów

i pracy zawodowej. Omawiały diagnozowanie dysleksji w dorosłości oraz formy pomocy jakiej udziela się studentom w krajach europejskich, szczególnie z Wielkiej Brytanii

W drugim module tematycznym konferencji pt. **DYSLEKSJA PROBLEMEM CAŁEGO ŻYCIA** (sesja III i IV) przedmiotem wystąpień były zaburzenia rozwoju językowego jako przyczyna dysleksji rozwojowej, diagnozowanie dysleksji u młodszych uczniów za pomocą Międzynarodowego Testu Dysleksji (adaptacja) do badania, strategie uczenia się, sytuacja studentów w niepublicznych szkołach wyższych oraz Model profilaktyki i pomocy uczniom z dysleksją w Polsce. Autorzy tych wystąpień to naukowcy i nauczyciele akademicy o wybitnych osiągnięciach w tej dziedzinie wiedzy, reprezentujący różne polskie uczelnie (prof.zw.dr hab. Marta Bogdanowicz, prof. dr hab. Anna Grabowska, prof. UMCS Grażyna Krasowicz-Kupis, dr Aneta Borkowska, dr Jolanta Dyrda, dr Dorota Kalka, dr Małgorzata Lipowska, dr Małgorzata Półtorak, mgr Katarzyna Jednoróg, mgr Renata Czabaj, mgr Aleksandra Bućko).

Warsztaty dotyczyły dwóch tematów: pierwszy to „Diagnoza dysleksji”. W zakresie tej problematyki odbyły się warsztaty: Diagnoza dysleksji w III klasie (prof. Grażyna Krasowicz-Kupis i dr Izabela Pietras, UMCS); Diagnoza przyczyn niepowodzeń szkolnych 8 – latków (Urszula Sajewicz-Radtke, SWPS, Sopot i Bartosz Radtke, Pracownia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych w Gdańsku); Test dekodowania (dr Marcin Szczerbiński, Uniwersytet w Sheffield, UK, Olga Pelc-Pękala, Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Krakowie); Diagnoza orientacji przestrzennej (dr Ewa Czaplewska, UG, PWSH Gdynia); Diagnoza osób dorosłych z dysleksją w Republice Czeskiej (dr Pavla Cimlerová, Wojewódzka Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna, Středočeského kraje, Rep.Czeska); Style uczenia się (dr Jolanta Dyrda,UG); Dojrzałość neuropsychologiczna do uczenia się (dr Celestyna Grzywniak, AK); Doświadczenie dysleksji (Katarzyna Bogdanowicz, prof. Marta Bogdanowicz, UG).

Drugi temat to „Problematyka pomocy psycho-pedagogicznej”, gdzie podczas warsztatów przedstawiono następujące zagadnienia: Relaksacja dla zestresowanych studentów (prof. AWFIS dr hab. Mariusz Lipowski, Gdańsk); Jak aktywizuję uczniów i studentów z współwystępującą dysleksją i ADHD podczas zajęć dydaktycznych,? (dr Teresa Wejner, Biuro Rzecznika Praw Dziecka, Warszawa; WSEZ, Łódź); Praca nad rozwojem aspektu morfologiczno-syntaktycznego funkcji językowych (dr Alicja Giermakowska, UJK, Kielce); Metoda Dobrego Startu Marty Bogdanowicz (dr Dorota Bronk, UG); Metoda TOC w pracy z uczniami dyslektycznymi (Edyta Sinacka – Kubik, UG).

Międzynarodowa Konferencja „Dysleksja w wieku dorosłym” wniosła wiele nowych treści w zakresie wiedzy o symptomatologii, przyczynach, diagnozowaniu dysleksji w wieku dorosłym. Także o specjalnych potrzebach edukacyjnych, prawach i standardach w zakresie udzielania pomocy studentom w krajach Europy. Potwierdziło się przekonanie o niskim poziomie świadomości problematyki dysleksji na polskich wyższych uczelniach, braku zrozumienia dla studentów z dysleksją oraz udzielania im wsparcia, a także istnienia wielu barier jakie blokują im sukcesy na studiach. Stąd we wnioskach z tej debaty pojawiła się idea, żeby w ramach, cieszących się znaczną autonomią uczelni polskich wprowadzić do ich statutu zapis o konieczności wspomagania studentów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, co umożliwi im kontynuowanie studiów i przyczyni do wykorzystania własnego potencjału intelektualnego, twórczego.

Dowodem talentów, jakie mają osoby z dysleksją, były występy doskonałej wokalistki, a jednocześnie maturzystki Liceum Programów Indywidualnych w Gdańsku Pani Klaudii Trzasko oraz koncert muzyka i kompozytora Mikołaja Trzaski (saksofon, w zespole z Adamem Żuchowskim i Tomaszem Sowińskim), który był dużym wydarzeniem artystycznym.

Wysoce pożądanym efektem konferencji jest wola rozwinięcia współpracy pomiędzy ośrodkami akademickimi w zakresie projektów badawczych i wymiany doświadczeń praktycznych związanych z tą problematyką, w celu lepszego poznania zjawiska dysleksji u osób dorosłych i zaproponowania skutecznych form pomocy.

Uczestnicy konferencji, zaproszeni przez Panią Minister Katarzynę Hall, zaofiarowali swoją wolę współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej w sprawie opiniowania nowych projektów rozwiązań systemowych w polskiej edukacji.